

Raittius ei oo kirosana

Nuorten päihteettömyys on tutkimusten mukaan kasvava trendi. Suomalaisnuoret ovat myös raittiimpia kuin eurooppalaiset ikätoverinsa keskimäärin. Nuorten raittius on lisääntynyt 1990-luvulta alkaen tasaisesti ja trendi vaikuttaa yhtä jatkuvan. Uusimmassa kansainvälisessä ESPAD-tutkimuksessa 26 prosenttia 15-16-vuotiaista suomalaisnuorista ilmoitti, ettei ole koskaan juonut alkoholia. Aikuisväestöstä raittiita on noin 10 prosenttia.

Syitä positiivisena jatkuneelle nuorten raitistumiskehitykselle ei tarkalleen tiedetä, mutta selitystä on haettu niin teknologian kehityksestä, sosiaalisen kanssakäymisen muutoksista kuin vanhempien juomisen kapinoinnistakin. Nuoret ovat myös entistä tietoisempia alkoholin terveysvaikutuksista, mikä saattaa olla yksi syy raittiin elämäntavan suosioon. Alkoholi lihottaa, tuhoaa aivosoluja ja huonontaa ihoa, minkä vuoksi esimerkiksi monet kauneusidolit suosivat raitista elämäntapaa ja näyttävät toiminnallaan esimerkkiä niille, jotka haluavat pitää huolta ulkonäöstään ja terveydestään.

Mitä raittius on?

Mitä se raittius sitten oikeastaan tarkoittaa? Onko raittius sama asia kuin absolutismi?

Raittius ja absolutismi tarkoittavat molemmat päihteettömyyttä. Absolutismi on terminä ”ehdottomampi” ja kertoo sananmukaisesti absoluuttisesta päihteistä kieltäytymisestä. Raittius voidaan ymmärtää myös laajemmin elämäntapana ja se merkitsee monille muutakin, kuin pelkästään päihteistä kieltäytymistä. Jollekin niin sanottu syntymäraittius eli se, ettei ole eläissään koskenutkaan päihteisiin on tärkeä osa identiteettiä ja asia, josta kerrotaan ylpeydellä. Yhtä hyvin joku saattaa mieltää itsensä raittiiksi, vaikka juhlassa kohottaisikin maljan kuohuviinillä. Toisille raittius on johonkin elämänvaiheeseen liittyvä valinta.

Yhteistä monille päihteistä pidättäytyjille on ajatus päihteiden turhuudesta. ”En minä tarvitse niitä mihinkään” on usein kuultu kommentti. Ei yksinkertaisesti nähdä mitään tarvetta päihteiden avulla sekoittaa päätään tai kohottaa statustaan – päinvastoin. Päihtymistä saatetaan pitää enemmänkin statusta alentavana tekijänä eikä humalaista käytöstä katsota hyvällä. Monilla raittiiseen elämäntapavalintaan liittyy myös muita terveyttä tukevia elämäntapoja ja -arvoja.

Raittiuteen suhtautumisessa on kuitenkin paljon eroja eri porukoissa ja tilanteissa. Yleinen raittiita henkilöitä ihmetyttävä asia on, että omaa juomattomuuttaan joutuu sosiaalisissa tilanteissa hämmentävän usein perustelemaan. Miksi alkoholin juominen nähdään lähtökohtaisesti normaalina ja juomattomuus on poikkeavaa käytöstä, jota joutuu selittelemään? Joillekin toisen juomattomuus menee niin tunteisiin, että he lähes suuttuvat ja syyttävät juhla juomista kieltäytyjää ilonpilaajaksi.

Alkoholimyönteinen kulttuuri

Miksi alkoholinkäyttö on yhteiskunnassamme niin voimakkaita tunteita herättävä asia? Miten se on loukkaus ketään kohtaan, jos toinen ei juo?

Verrattain suuri osa suomalaisista on raittiita. Kuten todettu, suomalaisista täysikäisistä joka kymmenes ei käytä lainkaan päihteitä. Nuorten kohdalla luku on vielä paljon suurempi ja jatkuvasti kasvamaan päin. Kulttuurimme voi kuitenkin katsoa olevan hyvin alkoholimyönteinen ja juomista myös korostetaan jatkuvasti niin televisiossa, musiikissa kuin mediassakin. Pohdipa hetki, montako alkoholiin myönteisesti tai humoristisesti suhtautuvaa musiikkikappaletta pystyt luettelemaan? Millaista kuvaa alkoholista nuo kappaleet antavat?

Voisi sanoa, että raittiina oleminen ja varsinkin sen puolustaminen ei ole yhteiskunnassamme helppoa. Alkoholiteollisuus tekee kaikkensa estääkseen nuorten raitistumistrendin leviämisen, sillä nuoret ovat teollisuudelle tärkeä markkinointikohde ja tulevaisuuden kuluttajaryhmä, joka halutaan saada kiinnostumaan tuotteista. Terveysnäkökulman puolustajat leimataan helposti holhoaviksi kukkahattutädeiksi ja vapaudenriistäjiksi. Myös leima raittiista ilonpilaajina istuu yhä tiukassa.

Jokainen voi kuitenkin omilla valinnoillaan ja teoillaan vaikuttaa siihen, miten raittiuteen suhtaudutaan. Kannattaa myös pysähtyä miettimään syitä oman tai läheisten alkoholinkäytön takana. Voisiko rohkaisua tai hauskuutta hakea jotain toista kautta? Miten uusiin ihmisiin tutustutaan? Onko alkoholi ratkaisu ahdistukseen ja pahaan oloon? Mitä voisi tehdä toisin? Ehkä jonain päivänä raittius on se ”normaali” ja alkoholin nauttija joutuu selittelemään valintaansa. Haloo Helsinkiä mukailen: Raittius ei oo kirosana.

Emilia Laine

asiantuntija, Raittiuden Ystävät ry

Lähteet

Ahonen J. (2008): Raittiuden mahdollisuus. Teoksessa Niemi MK (toim.): Kiitos ei! – Kieltäytymisen kulttuurihistoria. Sivut 78–104. Gummerus, Jyväskylä.

ESPAD – [Eurooppalainen koululaistutkimus nuorten päihteiden käytöstä](#) (2015), THL

Mäkelä, P.; Mustonen, H.; Tigerstedt, C. (2010): Suomi juo: Suomalaisten alkoholinkäyttö ja sen muutokset 1968-2008. Teema: 8, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, THL

Source URL: <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/alkoholi/raittius-ei-oo-kirosana>